

1.1 บทนำ

สหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ.2459 ในรูปของสหกรณ์หาทุนที่จังหวัดพิษณุโลก เพื่อช่วยเหลือยี่สิบห้าร้านค้า เศรษฐกิจต่าง ๆ ของเกษตรกรในสมัยนั้น เมื่อสหกรณ์ดำเนินงานได้เป็นผลดี จึงขยายงานไปยังจังหวัดอื่น ๆ และได้มีการจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบอื่น ๆ ขึ้นมากมายนอกเหนือจากสหกรณ์หาทุน และเมื่อสิ้นปีการเงิน 2497 มีสหกรณ์ต่าง ๆ ดำเนินงานอยู่ถึง 22 ประเภทรวมทั้งสิ้น 10,338 สหกรณ์โดยในจำนวนนี้เป็นสหกรณ์หาทุนเสีย 9,819 สหกรณ์

เนื่องจากสหกรณ์ที่เป็นอยู่มีขนาดเล็ก มีสมาชิกน้อย มีเงินดำเนินงานแคบ และมีทุนหมุนเวียนน้อย ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาสหกรณ์ ประกอบกับการที่มีสหกรณ์อยู่เป็นจำนวนมาก ยากแก่การตรวจตราดูแลโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในปี พ.ศ.2512 จึงได้มีการควบสหกรณ์ที่มีขนาดเล็กเข้าด้วยกัน เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ในวันที่ 30 มิถุนายน 2528 ได้มีสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งขึ้นแล้วทั้งสิ้น 1,043 สหกรณ์

อย่างไรก็ตาม เป็นเวลา 70 กว่าปีแล้วที่สหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมา แต่สหกรณ์ก็ยังไม่ประสบผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก และครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ปัญหาที่สำคัญ ๆ ที่สหกรณ์การเกษตรประสบอยู่ก็คือ

1. ขาดประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการ เนื่องจากกฎหมายสหกรณ์ได้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปดำเนินการควบคุมอย่างเข้มงวด ทำให้ดูเหมือนว่าสหกรณ์เป็นองค์การของรัฐ

2. สหกรณ์หลายแห่งถูกจัดตั้งขึ้นโดยที่มิได้เกิดจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนมิได้รู้เห็นหรือรับผิดชอบมาแต่เริ่มแรก ทำให้สมาชิกขาดความรับผิดชอบต่อสหกรณ์

3. สหกรณ์ไม่สามารถดำเนินธุรกิจให้ตามวงจรได้ การดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่จึงมักอยู่ในรูปของการให้สินเชื่อ เช่นในปี 2518 มีสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 470 สหกรณ์ แต่มีสหกรณ์การเกษตรเพียง 181 สหกรณ์เท่านั้นที่ดำเนินธุรกิจครบวงจร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 38.5 ของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด การขาดความเชื่อมโยงในการดำเนินธุรกิจด้านสินเชื่อการผลิตและการตลาดเข้าด้วยกัน เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อสหกรณ์

4. ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน สหกรณ์การเกษตรเกือบทั้งหมดกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาเพื่อดำเนินธุรกิจด้านสินเชื่อ สหกรณ์เองก็ประสบปัญหาการกู้ยืมจากธนาคารดังกล่าว เช่น ในปี 2518 สหกรณ์ได้รับเงินกู้เพียงร้อยละ 64 ของวงเงินกู้ตามที่ได้ขอไป ทำให้สหกรณ์การเกษตรร้อยละ 54 ไม่ส่งคืนเงินที่รับชำระหนี้จากสมาชิกต่อธนาคาร โดยนำเงินไปให้สมาชิกกู้ต่อ

5. มีความซ้ำซ้อนของสถาบันเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. สหกรณ์ส่วนใหญ่ขาดผู้จัดการ สหกรณ์และผู้จัดการที่มีอยู่ก็ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน

เนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรมีมากมาย ดังนั้น การวิจัยนี้จะจำกัดขอบข่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสหกรณ์เท่านั้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า สมาชิกมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของสหกรณ์ เพราะสมาชิกมีอำนาจสูงสุดในการควบคุมสหกรณ์และเป็นฝ่ายควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ หากสมาชิกมีความสนใจและเอาใจใส่ตลอดจนจงรักภักดีต่อสหกรณ์ สหกรณ์ก็จะเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นจริงนั้น สมาชิกมักจะขาดความรับผิดชอบรวมทั้งความจงรักภักดีต่อสหกรณ์ซึ่งมักจะพบเห็นได้อยู่เนือง ๆ เช่น การขาดการประชุมกลุ่ม การไม่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ การไม่ให้การช่วยเหลือเมื่อสหกรณ์ร้องขอ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์ การอยู่ห่างไกลจากสหกรณ์ การขาดข้อมูลหรือข่าวสารที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของสหกรณ์ การมองภาพพจน์ของสหกรณ์ไปในทางที่ไม่ค่อยจะดี หรืออาจจะเกิดการได้รับการบริการ

จากสหกรณ์ที่ไม่ประทับใจ เช่น สินค้ามีราคาแพง ลำบาก และมีระเบียบขั้นตอนการ
ดำเนินงานมาก นอกจากนี้แล้ว ความแตกต่างระหว่างบุคคลก็มีส่วนสำคัญต่อการเข้า
ไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ เช่น อายุ ระดับการศึกษา การเป็น
กรรมการของสหกรณ์ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ ทิศนคติต่อสหกรณ์ การ
มองเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากสหกรณ์ ฯลฯ

ภายใต้สมมุติฐานที่ว่า ความสำเร็จของสหกรณ์นั้น สมาชิกจะมีส่วนสำคัญ
หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ ดังนั้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
จากสมาชิกควรได้รับการแก้ไขเป็นอันดับแรก ซึ่งควรที่จะได้มีการทำการศึกษาใน
รายละเอียดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นการศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการเข้า
ไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์
2. เพื่อเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมของสหกรณ์
3. เพื่อเป็นการศึกษากับอิทธิพล ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทำนาย
ปรากฏการณ์ของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ (การวิเคราะห์ถดถอย)

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ตลอดจนการศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มี
ผลต่อการทำนายปรากฏการณ์ของการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ จะ
ทำให้ได้ทราบถึงสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ
สหกรณ์ ดังนั้นสาเหตุใด ๆ ก็ตามที่เป็นข้อบกพร่องก็ควรที่จะได้รับการแก้ไข เพื่อ
ให้สมาชิกได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น อันจะเป็น
ผลดีต่อการดำเนินงานและความก้าวหน้าของสหกรณ์

1.4 รายละเอียดของเค้าโครงการวิจัย

การวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1	บทนำและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
บทที่ 2	การตรวจสอบเอกสาร
บทที่ 3	วิธีการวิจัย
บทที่ 4	สถานที่ทำการวิจัย
บทที่ 5	ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์
บทที่ 6	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ